

Martin Amis és considerat un dels escriptors més brillants de la literatura anglesa contemporània. Amb obres com *Diners*, *Informació* o *1999*, Amis, de cinquanta-sis anys, furga en les obsessions i les neurosis de la societat urbana del neoliberalisme. *The New York Times* li va atorgar el títol de “*top literary dog*” de la seva generació, altres publicacions l’anomenen “*bad boy of English letters*”. Amis ha esdevingut una celebritat nacional perseguida per la premsa sensacionalista, que informa tant de les seves relacions com de les bestretes que rep o de les seves caríssimes visites als dentistes de Nova York. Amis sempre s’ha preocupat de protegir la seva vida familiar. La crítica ha rebut amb gran sorpresa *Experiència*, una mena d’autobiografia que Amis ha presentat. Entre les confessions vitals d’Amis destaca la descripció del seu pare, Kingsley Amis, que va arribar a ser una figura de culte a l’Anglaterra de la postguerra gràcies a la seves divertides novel·les, plenes de crítica social. Amis diu del seu pare: “Quan aconseguia fer riure a algú, podia passar que aquella persona, encara que no de manera permanent, anés rient constantment durant la resta de la seva vida.”

—Un dels últims poemes del seu pare, Kingsley, deia així: “Les dones, els homosexuals i els infants ploren quan alguna cosa ix malament. Els homes corrents que formen el món ho arreglen mirant cap endavant passi el que passi.” Algun membre de la família Amis és un home corrent?

—El meu pare no devia pensar en ell mateix de cap manera, ja que era més aviat l’antítesi de l’home que controlava heroicament la seva vida. Les pors el turmentaven, la gent que tenia al seu voltant se n’havia de preocupar molt, fins i tot l’havíem de dur de la mà molt sovint. A la nostra família som més aviat com ell, estem una mica paralizats, sobretot quan es tracta de prendre decisions.

—Qui assumeix aquesta tasca a la família Amis?

—El meu germà i jo tenim unes dones molt fortes i ens aprofitem de la revolució de vellut que va tenir lloc a la dècada del 1950. Per exemple, si algú com jo, avui, a l’hora d’esmorzar, troba a la bústia un formulari de dotze pàgines

EL TEMPS

“Un llibre és com el zoo de totes les nostres pors”

L’escriptor britànic Martin Amis parla de la seva autobiografia, ‘Experiència’, dels atacs de pànic del seu pare, escriptor famós, del seu país, cada dia més neuròtic, i de les bestretes tan exagerades que rep pels seus escrits.

d’alguna administració, em quedo dubtant entre la lletra gran o petita d’una de les parts, però arriba la meua dona i m’ho treu de les mans. D’aquesta manera me’n puc escapar, mentre que ella passa el matí omplint el formulari. Molts homes estan furiosos per aquesta pèrdua de poder. Altres homes, com els de la família Amis, en gaudeixen.

—Però sembla que alguns periodistes no han entès ben bé alguns aspectes del passat. Si llegim els seus reculls de premsa, de seguida ens fa l’efecte que vostè sembla un home molt परि-

llós que tothom ha de témer. Li diuen “*bad boy of English letters*” (“el noi dolent de les lletres angleses”), “*dark prince*” (“príncep fosc”) i “*top literary dog*” (“cap de sèrie literari”). Aquests periodistes pateixen al·lucinacions?

—Em fa molta vergonya, sobretot això de *bad boy*. D’aquí a quatre anys en tindrè seixanta. Estaria bé que algun periodista em tractés, com a mínim, de “*bad man*”, d’home dolent.

—Però està bé que li diguin “dolent”?

—“Dolent” no em molesta. La veritat

és que no voldria ser el “good boy” de la literatura anglesa.

—**Què li molesta de ser un bon noi?**

—*Good boy* sona a persona anèmica i sense sang. No, voldria que pensessin que sóc difícil i temperamental. Per això l'adjectiu *bad* ja m'està bé.

—**A Gran Bretanya i als Estats Units vostè és tan famós que fins i tot la premsa sensacionalista s'ocupa de vostè. Aquesta mena de mala fama no perjudica el seu prestigi literari? No pot ser motiu perquè la gent no se'l prengui seriosament?**

—El món literari s'ha tornat així. Quan vaig començar a escriure, a la dècada dels setanta, la gent no estava gaire interessada en els escriptors. Escribies un llibre, el portaves a l'editorial, sortia, en feien ressenyes i prou. No hi havia entrevistes, ni grans viatges, ni sessions fotogràfiques, ni festes.

—**Llegir ara el seu últim llibre, *Experiència*, provoca impressions contradictòries. El seu pare, Kingsley Amis, era una espècie de divinitat nacional anglesa i vostè es trobava en el focus d'atenció, un focus fixat a la seva família. Ha utilitzat aquest focus d'atenció per a la seva carrera?**

—Quan començava, la gent sempre deia: “Deu ser molt difícil ser fill d'escriptor i intentar tenir èxit en aquest

camp.” Però no era gens difícil, era fàcil. Sentir aquesta proximitat genètica era encoratjador. La gent em tractava amb molta generositat. Avui, a l'era de la correcció política, regeix el principi que ningú no pot ser discriminat pel color de la pell, pel seu origen o per la seva orientació sexual, però malauradament jo tinc el defecte de ser un privilegiat, per això m'ataquen, com si fos un membre de la família reial.

—**Creu que avui ho tindria més fàcil si el seu pare, per exemple, hagués treballat de conductor d'autobús?**

—I millor si fos un conductor d'autobús pakistanès. Llavors sí que tindria coses per oferir: tenir un pare conductor d'autobús d'origen pakistanès. No hi hauria res per atacar.

—**Sempre s'havia negat a parlar públicament de la vida provada de la seva família. Ara fins i tot ha escrit un llibre sobre aquest suposat tabú, *Experiència*. Per què?**

—Sempre havia sabut que alguna dia escriuria un llibre sobre la nostra família. Poc després de la mort del meu pare vaig veure que havia arribat el moment. Em vaig sentir molt pròxim a ell i em vaig adonar que aquest estat no duraria sempre.

—**El fil narratiu de la seva autobiografia s'atura constantment i el mena cap a direccions inesperades mitjançant cartes que vostè intercala, pensaments i associacions. Per què?**

—Si hagués començat un llibre amb frases com “Vaig néixer el 25 d'agost. La meva infantesa...”, m'hauria mort d'avorriment. A més, la majoria de memòries són insuportablement avorrides fins que arriba el moment en què el protagonista es fa famós. Probablement l'única excepció és Saul Bellow, que va escriure una mena de grans biografies amb una força visionària tan gran que els personatges assolien una projecció universal. Jo em deixo portar instintivament pels elements novel·lesc, i això predomina sobre la cronologia, però l'elecció d'aquesta estructura no és una decisió conscient, passa instintivament. Les grans decisions sempre les prenen per nosaltres

—**El seu pare no semblava especialment entusiasmada amb les seves obres. Al llibre diu: “Parlàvem de tot, excepte dels meus llibres.” Què tenia contra la seva literatura?**

—Eren qüestions de caràcter generacional, crec. Sempre és una mica preocupant llegir la prosa de la generació següent, i, a més, tampoc no surt a compte. Si algú es dedica a llegir un autor mort, posem per cas Joseph Conrad, ja sap que no està perdent el temps, perquè, al cap i a la fi, es tracta d'un monument. Però amb algú de vint-i-cinc anys sempre es corre el perill que les coses que escriu a la llarga perdin el seu valor. A més, també té alguna cosa de pedofília, això de preocupar-se pels autors joves.

—**Un pare no hauria de mostrar una mica més d'interès quan aquest jove de vint-i-cinc anys, casualment, és el seu fill?**

—El meu pare deia: “Quan llegeixes aquests joves, només saben dir això: ‘això ja no és així. El vostre punt de vista és antiquat. Ara tot és diferent’.” Això pot ser preocupant, sobretot si el propi fill forma part d'aquests joves. Tot i això, crec que em considerava el millor d'aquesta colla de miserables.

—**Potser s'ha de ser molt britànic per poder fer com si aquestes opinions no l'afectessin.**

—No m'ho podia creure. Ni tan sols va llegir la meva segona novel·la. Sobre la tercera va dir: “El començament està bé i el final està bé. La part del mig no és res de l'altre món.”

—**Com a mínim, li va agradar *1999*, un dels seus èxits més grans?**

—Fins i tot l'hi havia dedicat. A més, la meva mare li va posar un ganivet a l'esquena i li va dir: “L'has de llegir.” Però no ho va fer. Al final va llegir *La fletxa del temps* i la seva opinió va ser molt cordial. Llavors jo vaig pensar: “Hauria estat molt bé que s'hagués llegit els llibres anteriors.” Era tot un excèntric.

—**Però en públic el seu pare es mostrava alegre. Es desfogava amb la seva família?**

—Era divertit, una autèntica màquina plena de comèdies. Imitava qualsevol cosa: avions, trens de metro, ràdios... Moltes vegades ploràvem de tant riure. Durant el seu enterrament vam passar imitacions seves: un discurs radiofònic de Roosevelt sobre Hitler amb el problema que la ràdio cada vegada perdia l'emissora i llavors se superposaven marxos militars i altres coses. De vegades, després d'una de les seves repre-

sentacions, havíem de cridar un metge perquè en Kingsley estava esgotat.

—Tot i sentir-se obligat a divertir constantment tothom que es trobava al seu voltant, el seu pare també patia unes pors immenses. Vostè diu que li feia por la nit i quedar-se sol. Com actuava la seva família davant d'aquests atacs de pànic?

—Ens hi preparàvem. Per exemple, quan va veure *Psicosi*, de Hitchcock, la seva dona havia d'acompanyar-lo al bany. Quan es va fer més gran i va de-

xar la seva segona dona, el meu germà, la meva germana i jo li vam dir: "No pateixis, no passaràs cap nit sol." D'això, en deïem *dadsitting*, fer de cangur del pare.

—També descriu el seu pare com un gran bevedor. Es tornava agressiu quan consumia alcohol?

—No, es tornava molt sociable i podia controlar millor les seves pors. No era del tipus que reconeixia que s'havia equivocat, sobretot després d'haver begut, però sota els afectes de l'alcohol

estava més aviat simpàtic, no agafava aquelles borratxeres de mascle que van fer famós Hemingway, sinó que bevia mentre encara es podia mantenir dret. Kingsley era un tipus de bevedor molt rar, de fet mai no va arribar a ajornar la seva feina per culpa d'una ressaca. L'endemà, encara que fes mala cara, pujava al seu despatx i de seguida sentíem la màquina d'escriure. Tenia aquesta estricta ètica protestant de la feina que l'ordenava escriure constantment per molt malament que es pogués trobar.

—A vostè, li han retret moltes vegades que és un escriptor molt sarcàstic i fred, que es distancia molt del món per poder-se'n riure, sovint de manera molt cruel. Per al seu llibre ha triat conscientment aquest to compassiu o li ha vingut dictat pel tema, la mort del seu pare?

—Aquí, a Anglaterra, tenim tanta por a tota mena de sentimentalisme que ningú no gosa escriure sobre res personal. Jo tenia amb el pare una relació del tot insòlita, ja que tots dos érem escriptors, però en el fons només vaig sentir el mateix que tot fill sent quan se li mor el pare: un enorme forat a la vida i la sensació que et criden per anar al front, com en una guerra.

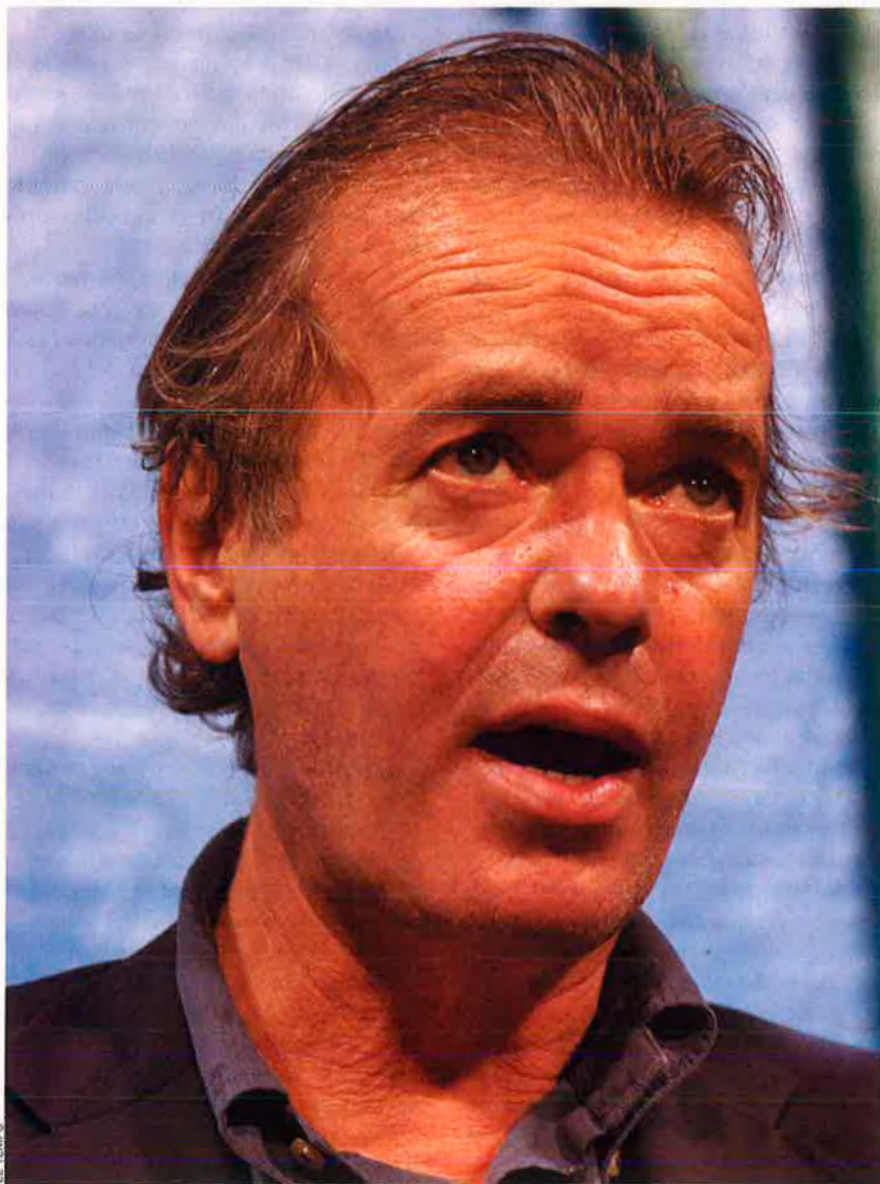
—El fet d'escriure sobre la seva mort li ha permès acceptar-la millor?

—Crec que una de les raons per les quals escric és perquè així intento dominar les meves pors. Agafem allò que més temem i ho posem en un llibre, que no és res més que el zoo de totes les nostres pors dins d'una bonica tapa. Escrivint domestiquem les nostres pors i intentem ser capaços de dominar-les.

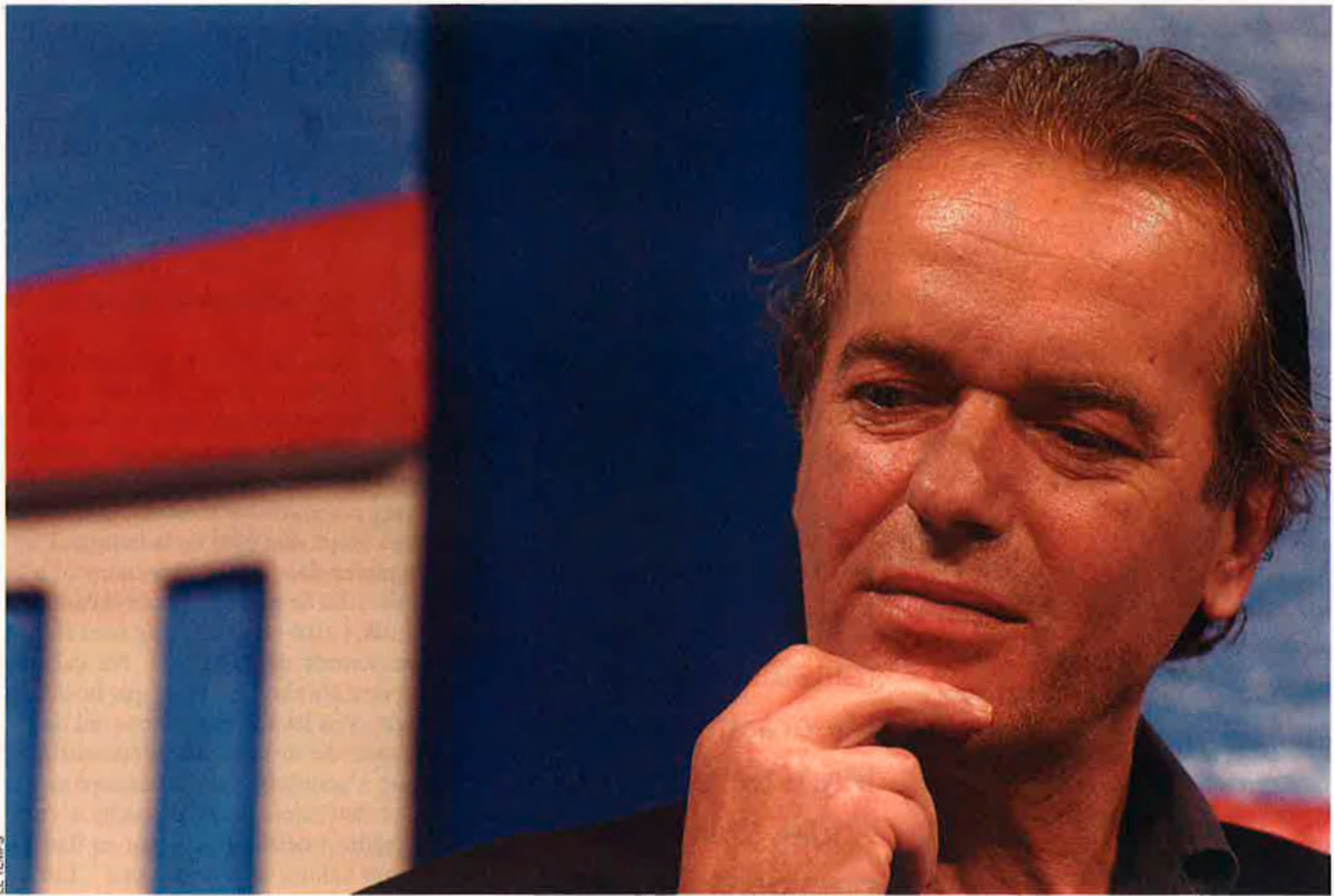
—Quan el seu pare ja estava molt greu, vostè ocupava els titulars anglesos perquè va acomiadar la seva agent de Londres i, gràcies a un agent de Nova York, va aconseguir una bestreta de 500.000 lliures per la seva novel·la *Information*, una xifra que fins aleshores mai no s'havia sentit. El seu pare mai no havia aconseguit una suma semblant. Ho va veure com un triomf?

—No m'havia passat pel cap. Malgrat tot, he de dir que em va resultar agradable poder escriure una novel·la més llarga. El meu pare mai no ho va fer. Les novel·les llargues impliquen una

"Aquí, a Anglaterra, tenim tanta por a tota mena de sentimentalisme que ningú no gosa escriure sobre res personal"

EL TEMPS

“El problema d’Anglaterra és que subconscientment no ha pogut superar la pèrdua d’estatus, prestigi, poder i diners”

feina més dura que les curtes, d’això no hi ha cap mena de dubte.

—L’obsessió de la premsa sensacionalista britànica va arribar tan lluny que els periodistes fins i tot van escriure sobre les seves dents noves, i es van indignar que pagués més de 100.000 dòlars a un dentista de Nova York perquè li col·loqués millor la dentadura. Des de fa uns quants anys viu a l’Uruguai. Diria que això és una fugida?

—La meva dona és jueva de Nova York amb avantpassats a l’Uruguai, i fa cosa de cinc anys que vam començar a viatjar-hi quan al nord era hivern. Ens hi vam construir una casa i des de fa divuit mesos ens hi hem traslladat completament. El país i la cultura són del tot encantadors. Els professors dels

meus fills els saluden cada matí amb un petó a la galta i fan el mateix a la tarda, quan tornen a casa. Malauradament, l’ensenyament a l’Uruguai no és res de l’altre món, per això aviat haurem de fer les maletes i tornar-nos-en, tot i que la vida a Londres em sembla absolutament inquietant.

—A més dels preus tan alts, que el fa posar nerviós?

—Políticament, Anglaterra va ser l’avantguarda durant molt de temps. La monarquia es va controlar molt d’hora, la revolució va arribar un segle abans que a França, societat civil, potència número 1 al segle XIX... I ara només hem de ser un bon país occidental orgullós de la coexistència entre la multitud de cultures que hi viuen? No, el problema d’Anglaterra és que subcons-

cientment no ha pogut superar la pèrdua d’estatus, prestigi, poder i diners. Si Anglaterra fos una persona, seria com un borratxo que va corrent cap al pub.

—Però Londres no viu un renaixement? *Boom* a la borsa, bona marxa de l’art i de la cultura, la ciutat guanya cada any 100.000 habitants...

—El benestar de Londres és molt fràgil. Així que pugés al taxi, el taxímetre ja marca vuit lliures. És insultantment car. Fa poc, li deia a un taxista: “La carrera aquí costa el doble que a Nova York.” I em va respondre: “Ja ho sé, però jo treballo sis dies la setmana, la meva dona també i, tot i això, podem comptar amb els dits d’una mà quantes vegades sortim de casa cada any.” Els preus han arribat a uns nivells demencials. És com si els preus es riguessin de nosaltres i com si els anglesos ens alegréssim de la pròpia desgràcia.

Thomas Hüetlin
Der Spiegel – **EL TEMPS**
Traducció: David Egea